

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Cognoscetur dominus iudicia faciens, in operibus manuum suarum
comprehensus est peccator.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

non agat subdole & mendaciter, cum sit mendax a planta pedis, usq; ad radicem. Deinde pro mendaci suo sensu ardeat zelo impotentissimo. Sicut in laudis monstrum habemus. Cum autem aperto negotio uideat sibi uictoriam non posse obuenire, ad insidias uertitur, & cum Magis Pharaonis scis & in Euangelio quoq; Christum uidemus ubiq; passum. Quod si simpliciores sensu, laqueum, insidias mortis corporalis intelligere quis uelit, non resistunt. Sic enim ipsis insidiantur sanctis in morte, & tamen sanctis liberatis, ipsi capiuntur in morte anteq; intelligant, cum enim dixerint pax, & securitas, repentinus eis superuenit interitus.

Notū relinquo captionē pedis in laqueo, sumptā esse ab auribus, aut beſſis, quas aucupes & uenatores hac arte capiunt. Quibus rebus pulchre figurantur, scandala, insidia, pericula & lapsus animarum, maxime Hebræis. Et, ut hebræisimum hunc inculcemus, in hebræo neutra parte uersus habetur relatiuum, quem, sed simpliciter: In interitu fecerunt. In laqueo isto absconderunt.

Cognoscetur dominus iudicia faciens, in operibus manuum suarum comprehensus est peccator.

Diuus Hieronymus & hebræus ita: Agnitus est dominus iudicium faciens, in opere manuum suarum corrui impius, meditatio semper.

Et uere in præterito dicit: Agnitus est, non in futuro cognoscetur. Et impius quem noster transfudit peccatorem, ipse est iusticiarius ille *cerimonialis*, Pharaonis, risus, superbus in uirtute sua, glorians in operibus suis, qui ad obsequium dei pro ueritate fidei & honore sanctæ Ecclesiæ, occidit filios dei magna fiducia. De quo abunde dictū est in superioribus, qui hebraice *וַיִּרְא* rala dicitur, Quæ uero Hieronymus corrui, hebræus & noster rectius comprehensus est, habet. Quanc; non ita multum refert ad sensum.

Pergit autem propheta narrare mirabilia dei, q; non modo gentes idolatrarum, persecutrices, demersæ sunt in interitu, quem fecerunt uerum & i, qui sibi sancti, & bene uiuere uisi sunt, inuenti sunt peccatores. Nisi forte, hunc uerum precedentis lucem esse dixeris, & hic declarari quod ibi obscurius dictum est. Ego magis huc feror, ut credam, Prophetam uoluisse uim diuini operis & iudicij extendere ad omnia, ut gentes non modo inuenirentur male agere, pijs hominibus resistendo propter sua studia, sed etiam ipsa studia inueniri peccata & mala. Sicut in Paulo licet exemplum petere, qui cum cognouisset iusticiam, quæ ex lege est, esse meram impietatem, quæ inſlet, non modo uniuersa mala, quæ sanctis fecerat, id est, interitum quem parabat & laqueum quem absconderat, agnouit esse pessima facta, quæ prius zelo legis ardens, optima iudicabat, uerum & ipsam, quæ ex lege est, iusticiam, mox damnauit, comprehensus in his operibus manuum suarum, tanq; impijs & malis, quæ credebatur esse summæ iusticiæ.

Est ergo sensus: Quando dominus cognoscitur & sic cognoscitur, q; est iudex seu iudicium faciat, nullus subsistere potest ante faciem eius, quantumlibet iustus, sapiens & potēs. Aliud enim, est cognoscere dominum iudicem, aliud dominum iudicem, & misericordem. Cui dominus iudicij notus fit, corrui territus & ad misericordiam, & misericordiam redigitur a facie iræ eius insustentabilis. Cui autem notus fit dominus misericordis, surgit latus & super omnia tollitur a facie bonitatis eius incomprehensibilis.

prehensibilis. Cognoscitur autē iudicium faciens externe & interne. Externe ^{Cognoscitur dominus iudicia faciens.} uerbo Euangelij & exemplo sanctorum, quos iustificat, demeritis gentibus in

interitu quē fecerunt. Verum hæc non mouēt satis, donec & interne cor aspiciat & tremefaciat. Sicut supra dictum est in uerbo, A facie tua. Vnde, opera manuum impij, dixit, nō peccata impij, omnino significans ea opera, quæ impius facit uel ut bona, in quibus & confidit, propter quæ incorrigibilis est, nec audit uerbum dei, nec si audit ad se pertinere credit, sine timore, securus sibi de regno cœlorum. Hunc ergo nemo conuertit, nisi agnitio iudicantis domini coram quo nemo non nocēs est, Naum. j. Dñs mundans non facit innocentem. Et Exodi. xxxiij. Nullusq; apud te per se innocens est &c. Vide ergo mirā ac terribilem uim iudicij dei, impius præsumpsit sese operibus manuum suarum stabilire & liberare, & ecce, noscitur iudicium dñi, ac mox comprehenditur & corrui in eis, inuentus impius & peccator.

Potest etiam uersus accipi pro generali sententia, etiā si ipse impius non credit se comprehendēdi. In hunc modum: Prædicatus est & cognitus dñs iudicium faciens in gentibus, & simul cognitum est, neminem inter homines esse non plenum & comprehensum in peccatis, quādo & illi comprehensi sunt, qui præ ceteris sunt magnorum operum & uirtutum, quæ omnia in peccatum coram deo computantur. Sic Ro. iij. Non iustificabitur in conspectu eius ex operibus legis omnis caro, sed oēs peccauerunt. Non est qui faciat bonum. Et hic mihi sensus magis placet, q̄ impius sit proprie, qui cū sit peccator, operibus bonis, in flatu non credit se esse peccatorē, ideo non habet rectā de deo opinionem, nec de seipso. Quod si ipse non sentit, sentiunt hi, qui cognoscunt.

Quod sequitur, meditatione semper, hebraice סֵלָה הִגְגִּיאִן higgsaion sela, dicitur. Estq; dimidius uersus, huius totius posterior pars, quam nullus interpretum uidetur reddidisse. Augustinus indicat, Sela (id est, diaplasma) in suo codice positum fuisse, sed de meditatione, siue higganion, nihil. Mirumq; quid uelit ea dictio, præsertim cum tanta sit, ut sola medium uersum absoluat, priore parte tam longa. Nam de Sela diximus psalmo. iij. Nec hoc certum est, an in nominatiuum, ablatiuum, aut uocatiuum reddi debuerit. Meditatio, meditationem, aut o meditatio. Significationem eius psalmo primo dedimus, ubi dicitur: In lege eius meditabitur die ac nocte, Significat enim loqui, dissertare, garrere, & omnino negotium uerbi, aut cātus, sic tamen, ut meditate fiat, unde frequenter cum corde coniungitur psal. xvij. Et meditatio cordis mei, in conspectu tuo; ubi est eadem dictio, quæ hoc loco.

Ego meam iterum ignorantiam confiteor, nisi q̄ suspicor prophetam de bona meditatione loqui, proferā ignota primus & si id poeta parum tutum iudicet. Quid si Propheta præabundanti affectu, uerbi dei efficaciam & fructum una hac dictione uoluerit, uelut exclamando, commendare? Ac si dicat: Ecce gentes demerguntur in interitu quem fecerunt, capiuntur laqueo quem abscondunt, agnoscitur dominus iudicia faciens & in operibus suis comprehenditur impius, atq; hæc omnia, meditatione, id est, uerbi ministerio. O meditatio, o uerbi ministerium, tu res tam uilis, tam despecta, tam infirma, tam stulta coram hominibus & tanta per te fiunt: Tu enim sola cooperaris deo in omnibus mirabilibus istis, non potestas, non sapiētia, non iusticia, non gratia mundi. Sic enim & in uernacula nostra cum uehementissime admiramur aliquod gestum, per id quod non sperabatur, nimia uel indignatione, uel admiratione ipsum uix nominamus, dicentes: Ille, iste ne fecit?

Sic Numeri

uerbi dei effi
cacia & fru
ctus.

Sic Numeri. xvj. Et ecce Core &c. Sequitur: Et surrexerunt. Vbi primus
& ad solam admirationem referri potest. Quo affectu & David. ij. Reg. xvij.
locutus uidetur: Fili mi Absalom, Absalom fili mi. Tam grandis autem hic est
affectus, ut si quid uerborū amplius addatur, minus moueat audientes, stupor
enim quanto maior, tanto paucioribus uerbis utitur. Et reuera stupendum est
St: por, pau- uer-
cioribus uer- bis utitur.
uerbo solo, tātas mundi moles subruī & humiliari, qualis erat Christi tempo-
ribus, cū maxime floreret, potentia, diuitijs, artibus, iusticia, ingenijs, sapiētia,
prudentia, eloquentia. Quare meo sensu potius in nominatio redderem: Ne
ditatio. Sela (licet Hieronymi translationem in ablatiuo, non damnem) q̄ ad
mirabundus iste affectus potius nominatio uti solet. Diximus autem psalmi
Sela, nostro iudicio poni in psalorum locis, insignum magni & rari alicuius
affectus, qualis hic est, qui ob hoc ipsum merito dimidium uersum una dicitio
ne occupat, q̄ nullis uersibus satis digne exprimi queat. Scriptum est enim, in
Reg. ultimo, David ipse quasi tenerrimus ligni uermiculus, scilicet, q̄ uir fue-
rit totus tenerrimis, candidissimis, secretissimis affectibus plenus. Vnde qui
psalmos eius legimus, donec affectibus inanes sumus, Asini ad lyrā canimus.
Non nisi fidem, spem & charitatem, in Psalterio tractat, easq̄ nō in deserto ste-
rili speculationis, sed ubertate exercitatisimorum affectuum,

David tener-
rimus ligni
uermiculus.

Asini ad lyrā
canimus.

Quid David
in psalmis tra-
ctat.

Cōuertātur peccatores in infernū, oēs gētes quæ obliuiscūtur deū.

Iterum peccatores transfert pro impijs. Loquitur enim de superbis (ut dixi)
iusticiarijs, quos nemo mutat, nisi, cognito deo iudicium faciente, & iram
intentante, ad infernum conuertantur, in sui scilicet cognitionem perfectam.
Nam ad infernum conuerti, nō credo, hic pro damnatione accipi (licet si quis
id contendat, non resistam) quæ de conuersione impiorum & gentium, mira-
bilia dei cantat.

Atq̄ ab hoc loco iam incipit orare Propheta ad finem usq̄ psalmi, ut mirabi-
lia mirabilibus addat deus, & qualia gessit in conuersis impijs, talia adhuc ge-
rat in his qui adhuc sunt impij, superbi, obliuī & contemptores dei, eodem uer-
bo conuertendi. Conuersionem ad infernum, quid sit, psalmo. vj. uidimus,
& supra in increpationis uerbo & facie dei, & agnitione domini facientis iudicij
Gustare infer- num & coelū.
cium, satis commemorauimus. Neq̄ enim quisq̄ perfecte conuertitur, donec
infernum & coelum gustauerit, hoc est, donec experiatur, q̄ malus & miser
sit ipse, & q̄ dulcis, & bonus dominus: Quod intentato mortis periculo &
horrore iudicij extremi potissimum sentitur, & in spe ac fiducia misericordie
dei agnoscitur.

Obluio dei. Obluio dei iterum hic non ea debet intelligi, quam uulgus intelligit, sed
quam psalmo. viij. super nomine Enos dedimus. Nemo enim magis audaces
& assidui dei memoratores q̄ impij, superbi, & peccatores, ut cuius nomē quo
Impij semper
dei memora-
tores. dum non sentiunt de eo scd̄m ueritatem, immo sibi tribuunt quæ dei sunt, &
deo quæ sua sunt, hoc est, deum & opera eius & iudicia, humano suo mentium
tur sensu & affectu. De quibus satis multa diximus.

Inueteratam autem impietatem gentium notat, dum non arguit q̄ deum
offenderint, aut ab eo recesserint, sed offensiones, diuturnitate & cōsuetudine
nimia, in ius & mores promouerint, ut iam offendi deum a se nō credant, sed
potius coli & adorari. Qualis fuit gentium Idolatrarum conuersatio & cultus
Idolorum,